

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.299.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 16971 Pani Posłanki Anny Wojciechowskiej, w sprawie możliwości wsparcia finansowego i organizacyjnego montażu wind w budynkach wielokondygnacyjnych zamieszkałych przez osoby starsze, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Dostępność miejsca zamieszkania jest podstawą normalnego funkcjonowania. Dla dorosłego człowieka będącego w pełni sił, który nie potrzebuje wsparcia w poruszaniu się, jest ona najczęściej niezauważalna. Ale dla wielu osób, czasowo bądź trwale dotkniętych trudnościami, dostępność warunkuje możliwość samodzielnego, niezależnego funkcjonowania i udziału w różnych sferach życia.

Brak możliwości korzystania z windy jest wyzwaniem nie tylko dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich, ale również dla seniorów i opiekunów małych dzieci.

Zakończył się dotychczas funkcjonujący Program Dostępność Plus, finansowany ze środków Funduszu Dostępności powołanego na mocy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411). Środki Funduszu Dostępności przeznaczone są na realizację działań mających na celu zapewnienie lub poprawę dostępności, zwłaszcza w budynkach użyteczności publicznej i w budownictwie wielorodzinnym. Obecnie opracowywany jest nowy program dostępnościowy. Za koordynację prac i jego wdrażanie będzie odpowiadał Minister Funduszy i Polityki Regionalnej przy wsparciu Rady Dostępności. W konsultacjach i dalszych pracach międzyresortowego zespołu zajmującego się przygotowaniem założeń programu uczestniczyć będą też przedstawiciele innych ministerstw oraz organizacji reprezentujących seniorów, osoby z niepełnosprawnościami czy inne osoby ze szczególnymi potrzebami. Nowy program ma ułatwić osobom ze szczególnymi potrzebami, m.in. seniorom czy osobom z niepełnosprawnościami, samodzielne życie oraz swobodne korzystanie z przestrzeni publicznej, budynków i usług.

Zarządcy w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych mogą też wnioskować o środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na gruncie Programu wyrównywania różnic między regionami III. W ramach obszaru A tego programu dopuszcza się dofinansowywanie projektów mających na celu likwidację barier architektonicznych w częściach wspólnych budynków wielomieszkaniowych wybudowanych i użytkowanych przed 12 kwietnia 2002 r. Pomoc udzielana jest na przystosowanie części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych zarządzanych przez gminy, towarzystwa budownictwa społecznego, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe. Inwestycja ma zapewnić dostępność do co najmniej dwóch lokali, w których mieszkają

osoby z niepełnosprawnością narządu ruchu (osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności).

Zgodnie z „Zasadami wyboru, dofinansowania i rozliczania projektów dotyczących obszaru A programu”, w zakresie czynności związanych z realizacją inwestycji, dopuszcza się dofinansowywanie: audytu potrzeb w zakresie dostępności; nadzoru inwestorskiego, oceny oddziaływania na środowisko (OOS) oraz oceny i opinii konserwatorskiej (o ile są wymagane zgodnie z przepisami prawa), koncepcje i projekty techniczne niezbędne do realizacji przedsięwzięcia, koszty opłat administracyjnych, notarialnych i sądowych, itp.

Przy czym za kwalifikowalne mogą być uznane wyłącznie wydatki związane z projektem, o ile:

- są niezbędne do realizacji projektu;
- zostały uwzględnione w budżecie projektu i umieszczone w umowie zawartej w ramach programu;
- spełniają wymogi racjonalnego i oszczędnego gospodarowania środkami publicznymi, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów;
- zostały faktycznie poniesione w okresie objętym umową;
- są poparte stosownymi dokumentami i wykazane w dokumentacji finansowej beneficjenta.

Do przyjęcia przez PFRON projektu do dofinansowania nie jest wymagany audyt dostępności, jednak do wniosku należy dołączyć opinię wystawioną przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane, o jakich mowa w art. 14 ust. 1 pkt 1-2 ustawy Prawo budowlane, potwierdzającą, że:

- projekt uwzględnia uniwersalne projektowanie lub racjonalne usprawnienie, o których mowa w art. 2 Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych;
- zakres prac jest zgodny z Standardami dostępności dla polityki spójności 2021 – 2027.

W ramach ww. programu PFRON nie finansuje całości kosztów realizacji projektów mających na celu likwidację barier architektonicznych w budynkach wielomieszkaniowych. Maksymalna wysokość środków przeznaczonych na realizację pojedynczego projektu dofinansowanego w ramach programu, w zależności od powiatu, wynosi 30%, 35%, bądź 55% kosztów realizacji projektu kwalifikujących się do objęcia pomocą w ramach programu.

Informuję przy tym, że osoby z niepełnosprawnościami, których niepełnosprawność potwierdzona jest orzeczeniem, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, dalej jako: „ustawa o rehabilitacji”), mogą skorzystać ze wsparcia realizowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, m.in. z dofinansowania likwidacji barier architektonicznych.

Realizacja zadań wynikających z art. 35a ustawy o rehabilitacji finansowana jest ze środków PFRON przekazywanych samorządom powiatowym na podstawie algorytmu, który uwzględnia m.in. liczbę osób z niepełnosprawnościami w powiecie oraz kwotę przewidzianą w planie finansowym PFRON na dany rok na realizację zadań przez samorządy. Zgodnie z art. 35a ust. 3 ustawy o rehabilitacji, rada powiatu poprzez uchwałę określa zadania, na które przeznacza środki wskazane w art. 48 ust. 1 pkt 1. Rada powiatu określa zadania, a co za tym idzie też wysokość środków na ich realizację. To rada powiatu decyduje zatem, które zadania i w jakim zakresie zyskają dofinansowanie.

Maksymalna wysokość dofinansowania zadania finansowanego ze środków algorytmowych pn. „Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych”, jaką może uzyskać osoba z niepełnosprawnością, to 95% kosztów przedsięwzięcia, jednak nie więcej niż piętnastokrotność przeciętnego wynagrodzenia. Udział własny wnioskodawcy wynosi co najmniej 5% kosztów realizacji zadania. Należy przy tym podkreślić, że ostateczna wysokość przyznanego dofinansowania uzależniona jest od możliwości finansowych danego samorządu powiatowego, który dysponuje środkami PFRON w ramach określonego limitu. Dofinansowanie w maksymalnym dopuszczalnym wymiarze nie zostaje przyznane „automatycznie”, w każdym przypadku. Decyzja o wysokości wsparcia podejmowana jest indywidualnie, z uwzględnieniem sytuacji wnioskodawcy oraz dostępności środków finansowych.

PFRON nie posiada szczegółowych danych pozwalających określić, jaką część środków przeznaczono na likwidację barier architektonicznych, która polegała na budowie podjazdów, montażu wind lub instalacji krzesełek schodowych w budynkach wielomieszkaniowych.

Warto podkreślić, że niezależnie od opisanych rozwiązań, osoby z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z dopłaty do zakupu lub zamiany mieszkania na takie, które jest pozbawione barier architektonicznych.

Potrzeby w obszarze mieszkalnictwa i samodzielnego życia uwzględniają rozwiązania ujęte w uchwale nr 11/2025 Rady Nadzorczej PFRON z dnia 15 października 2025 r., zmieniającej uchwałę w sprawie zatwierdzenia programu „Aktywny samorząd”. Zgodnie z jej treścią dotychczasowe instrumenty pomocy, przewidziane w pakiecie „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mieszkanie dla absolwenta i Dostępne mieszkanie, włączono do programu „Aktywny samorząd” w ramach jego nowego, III modułu, który przewiduje likwidację barier w dostępie do mieszkania spełniającego indywidualne kryterium dostępności dla beneficjenta pomocy. Realizowane w ramach programu zadania obejmują:

- Zadanie 1: pomoc w zamianie architektonicznie niedostępnego mieszkania na mieszkanie spełniające indywidualne kryterium dostępności, znajdujące się w lokalizacji umożliwiającej samodzielne opuszczenie budynku aż do poziomu zero przed budynkiem;
- Zadanie 2: pomoc w wynajęciu samodzielnego mieszkania, które spełnia indywidualne kryterium dostępności.

W przypadku Zadania 2 jednym z warunków uczestnictwa w programie jest posiadanie statusu absolwenta szkoły podstawowej, ponadpodstawowej (wszystkich typów szkół) lub szkoły wyższej, uzyskany w okresie 60 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku, lub statusu osoby opuszczającej rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą albo statusu osoby opuszczającej warsztat terapii zajęciowej (WTZ).

Zasadniczym celem programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo jego beneficjentów w życiu społecznym i zawodowym oraz ich dostęp do edukacji i mieszkań spełniających indywidualne kryteria dostępności.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trwają prace nad rozwiązaniami mającymi zwiększyć skuteczność systemu dostępności w budynkach wielorodzinnych, w szczególności przez nawiązywanie współpracy z samorządami i organizacjami pozarządowymi, działania informacyjne i edukacyjne dotyczące praw osób

z niepełnosprawnościami oraz korzyści z inwestycji zwiększających dostępność. Zauważyć jednak należy, że kwestie dostępności architektonicznej mieszkań w budynkach wielorodzinnych, to odpowiedzialność międzyresortowa.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i Pełnomocnik Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych nie odpowiada bezpośrednio za realizację inwestycji mieszkaniowych, ale ich rolą jest niewątpliwie dbanie o to, aby rozwiązania mieszkaniowe tworzone przez państwo i samorządy wspierały cele rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami oraz były zgodne z Konwencją ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Maja Nowak

Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/